

Tisk a informace

Soudní dvůr Evropské unie
TISKOVÁ ZPRÁVA č. 80/18
V Lucemburku dne 5. června 2018

Rozsudek ve věci C-673/16
Relu Adrian Coman a další v. Inspectoratul General pentru Imigrări a další

Pojem „manžel nebo manželka“ ve smyslu ustanovení unijního práva o svobodě pobytu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků zahrnuje i manžela nebo manželku stejného pohlaví

I když se členské státy mohou podle svého uvážení rozhodnout, zda povolí manželství pro osoby stejného pohlaví, nemohou bránit svobodě pobytu občana Unie tím, že jeho manželi nebo manželce stejného pohlaví, se státní příslušností státu mimo Evropskou unii, odmítnou udělit právo trvalého pobytu na svém území.

Relu Adrian Coman, rumunský státní příslušník, a Robert Clabourn Hamilton, státní příslušník Spojených států amerických, po čtyři roky společně bydleli ve Spojených státech a poté v roce 2010 uzavřeli v Bruselu sňatek. V prosinci 2012 požádali R. A. Coman a jeho manžel rumunské orgány o sdělení, jakým postupem a za jakých podmínek může R. C. Hamilton získat coby rodinný příslušník R. A. Comana právo legálně pobývat v Rumunsku po dobu delší než tři měsíce. Tuto žádost založili na směrnici o právu na volný pohyb¹, která manžela nebo manželku občana Unie, jenž této svobody využil, opravňuje k tomu, aby svého manžela doprovázel(a) do členského státu, ve kterém tento manžel nebo manželka pobývá.

Rumunské orgány v odpověď na tuto žádost informovaly R. A. Comana a R. C. Hamiltona, že R. C. Hamiltonovi svědčí jen právo pobytu po dobu tří měsíců, a to zejména proto, že v Rumunsku nemůže být považován za „manžela nebo manželku“ občana Unie, neboť tento členský stát neuznává manželství mezi osobami stejného pohlaví.

R. A. Coman a R. C. Hamilton následně podali k rumunským soudům žalobu, kterou se domáhali určení, že v souvislosti s výkonem práva na volný pohyb v rámci Unie došlo k diskriminaci na základě sexuální orientace. Curtea Constituțională (Ústavní soud, Rumunsko), kterému byla v rámci tohoto sporu předložena námitka protiústavnosti, se Soudního dvora táže, zda R. C. Hamiltonovi jakožto manželi občana Unie, který využil svobody pohybu, musí být v Rumunsku uděleno právo trvalého pobytu.

Soudní dvůr v dnešním rozsudku nejprve připomíná, že směrnice o právu na volný pohyb upravuje jen podmínky vstupu a pobytu občana Unie v jiných členských státech, než je stát, jehož má státní příslušnost, a nezakládá odvozené právo pobytu státních příslušníků státu mimo EU, kteří jsou rodinnými příslušníky občana Unie, v členském státě, jehož má uvedený občan státní příslušnost. Tato směrnice tudíž nemůže být základem pro odvozené právo pobytu R. C. Hamiltona v členském státě, jehož je R. A. Coman státní příslušníkem, tedy v Rumunsku. Soudní dvůr ovšem zároveň připomíná, že **v některých případech může i tak státním příslušníkům států mimo EU, kteří jsou rodinnými příslušníky občana Unie a nemají odvozené právo pobytu v členském státě, jehož má tento občan státní příslušnost, na základě ustanovení směrnice, být takové právo přiznáno, a to na základě čl. 21 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie (tj. na základě ustanovení, které občanům Unie přímo přiznává základní a osobní právo se svobodně pohybovat a pobývat na území členských států).**

¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. 2004, L 158, s. 77; Zvl. vyd. 05/05, s. 46).

Soudní dvůr dále uvádí, že podmínky přiznání tohoto odvozeného práva pobytu nesmí být přísnější než podmínky stanovené danou směrnicí pro přiznání takového práva pobytu státnímu příslušníkovi státu mimo EU, který je rodinným příslušníkem občana Unie, jenž využil svého práva volného pohybu a usadil se v jiném členském státě, než jehož má státní příslušnost.

Soudní dvůr konstatuje, že v rámci směrnice o právu na volný pohyb je pojem „manžel nebo manželka“ – jenž označuje osobu, která je s jinou osobou ve svazku manželském – z hlediska genderu neutrální, takže může zahrnovat i manžela nebo manželku občana Unie stejného pohlaví. Soudní dvůr nicméně upřesňuje, že osobní stav, pod který spadají normy upravující manželství, je oblastí, která je v pravomoci členských států, a unijní právo do této pravomoci nezasahuje, takže členské státy se mohou podle svého uvážení rozhodnout, zda manželství pro osoby stejného pohlaví upraví či nikoli. Podotýká také, že Unie ctí národní identitu svých členských států, která spočívá v jejich základních politických a ústavních systémech.

Odmítnutí členského státu uznat, výhradně pro účely přiznání odvozeného práva pobytu státnímu příslušníkovi státu mimo EU, manželství legálně uzavřené tímto státním příslušníkem s občanem Unie stejného pohlaví v jiném členském státě může ovšem podle Soudního dvora narušovat výkon práva tohoto občana svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států. Svoboda pohybovat se z jednoho členského státu do jiného by tak v důsledku toho závisela na ustanoveních vnitrostátního práva upravujících manželství mezi osobami stejného pohlaví.

Po tomto upřesnění Soudní dvůr připomíná, že volný pohyb osob lze omezit bez ohledu na státní příslušnost dotyčných osob, pokud se tato omezení zakládají na objektivních hlediscích obecného zájmu a jsou přiměřená cíli legitimně sledovanému vnitrostátním právem.

V této souvislosti musí být pojem „veřejný pořádek“ – který je v projednávaném případě uváděn jako odůvodnění pro omezení práva volného pohybu – chápán restriktivně, takže jeho dosah nemůže být určován jednostranně každým členským státem bez kontroly ze strany orgánů Unie. **Povinností členského státu uznat manželství uzavřené v jiném členském státě podle práva tohoto jiného členského státu výhradně pro účely přiznání odvozeného práva pobytu státnímu příslušníkovi státu mimo EU není institut manželství v prvně zmíněném členském státě dotčen.** Konkrétně tato povinnost **neznamená pro daný členský stát nutnost upravit ve vnitrostátním právu institut manželství mezi osobami stejného pohlaví.** Navíc taková povinnost uznávat, jež platí výhradně pro účely přiznání odvozeného práva pobytu státnímu příslušníkovi státu mimo EU, nenarušuje národní identitu ani neohrožuje veřejný pořádek dotyčného členského státu.

Soudní dvůr nakonec připomíná, že vnitrostátní opatření, které je způsobilé bránit volnému pohybu osob, může být odůvodněné jen tehdy, je-li v souladu se základními právy zaručenými Listinou základních práv Evropské unie. Soudní dvůr uvádí, že základní právo na respektování soukromého a rodinného života je zaručeno článkem 7 Listiny, a poukazuje na to, že i z judikatury Evropského soudu pro lidská práva vyplývá, že na vztah, který udržuje pár tvořený osobami stejného pohlaví, se může vztahovat pojem „soukromý život“ i pojem „rodinný život“, a to ze stejného titulu jako v případě páru tvořeného osobami opačného pohlaví, který je ve stejné situaci.

UPOZORNĚNÍ: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce umožňuje soudům členských států, aby v rámci sporu, který projednávají, položily Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu práva Unie nebo platnosti aktu Unie. Soudní dvůr nerozhoduje ve sporu před vnitrostátním soudem. Vnitrostátní soud musí věc rozhodnout v souladu s rozhodnutím Soudního dvora. Toto rozhodnutí je stejně tak závazné pro ostatní vnitrostátní soudy, které případně budou projednávat podobný problém.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

[Úplné znění](#) rozsudku se zveřejňuje na internetové stránce CURIA v den vyhlášení.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehoczki 📞 (+352) 4303 5499

Obrazový záznam z vyhlášení rozsudku je dostupný na [Europe by Satellite](#) 📡 (+32) 2 2964106